

KARIKA 061

glasilo Hrvatskog društva karikaturista listopad 2006.

**PRETPOVIJEST I POČECI
KARIKATURE U HRVATSKOJ 2. dio**

**REISINGER
jednako
VJESNIK**

KisToon

elektronski humorističko-satirički magazin

**KISELI HUMOR U
TEHERANU**

ŠTEFICA JAMBRIŠČAK

PRIJATELJICA NOCI KOJA JE PREVIŠE ZNALA

u epizodi:
BRAZILKA

CRTA & PIŠE: NIK TITANIK

IZLAZI TI JEDNA MOJA FRENIDICA PROŠLI TJEDAN S MUŽEM U BRAZIL. ČOPILA GA JE KAKO KARA SUSJEDU, PA, KAKO BI JOJ SE ISKUPIO, MORAO IM JE KUPIT TURISTIČKI ARANŽMAN ZA RIO...

STIGAVŠI, VIDJELA JE SALON ZA BRAZILSKU DEPILACIJU, PA JE REKLA MUŽU NEK SI IDE NACI NEKU ZABAVU U HOTELU, DOK ONA NE SVRŠI S TRETMANOM...

ŽENA IZ SALONA, PRIPREMAVŠI VOSAK, REKLA JOJ JE DA ĆE JOJ OVO ZIHER POBOLJŠATI SEKS.

IZLAZEĆI IZ SALONA, BRZO JE NAZVALA MUŽA...

SADRŽAJ:

04
Vijesti iz Društva

06
Reisinger jednako Vjesnik

08
KISTOON

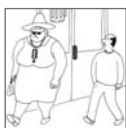
10
Pretpovijest i počeci karikature u Hrvatskoj
2. dio

12
Šort njuz from evriver

14
"Križni" put Krunoslava Silija

18
Hrvatski smijeh za Arape

19
Prve političke karikature
u Americi

20
Odjek s festivala

22
Kiseli humor u Teheranu

ISPRIKA UREDNIŠTVA

U prošlom broju Karike zaboravili smo navesti izvor reprodukcije na naslovnici: Martin Rota Kolunić, Osam grotesknih glava, bakropis, 26,2 x 19,3 cm, Uffizi, Firenca

IMPRESUM

Izdavač: Hrvatsko društvo karikaturista, Savska 100, 10000 Zagreb, tel.: 01/4923673 (samo četvrtkom od 19 do 21 sat), fax.: 01/6687695, e-mail: hdk@hdk.hr, žiro: 2360000-1101453975 (Zagrebačka banka) \ **Glavni urednik:** Nikola Plečko - Nik Titanik \ **Uredništvo:** Ivan Šarić i Janko Bučar \ **Dizajn i prijelom:** Nik Titanik Studio d.o.o.

DRAGE KOLEGICE I KOLEGE,

Prije skoro godinu dana kontaktirao me putem e-maila Ivica Litrčić - Litra, moj dragi neviđeni :) prijatelj i kolega koji već sto godina živi i radi u Njemačkoj, s pozivom na sudjelovanje u radu na prvom elektronskom humorističko-satiričkom magazinu "Kistoon".

Nažalost, zbog brdo obveza morao sam odbiti njegov poziv, tako da, eto, ne sudjelovah u djeliću karikaturističke povijesti u Hrvata, potpomognutom intervencijama iz dijaspore i susjednih zemalja.

5. rujna 2006. "Kistoon" je objavljen na webu.

Sve ostalo je povijest.

Kistoon možete pogledati na adresi: www.kistoon.com

...a reakcije ovdje:

<http://www.kistonline.com/forum/viewtopic.php?t=104>

Vaš Nik

Nik Titanik

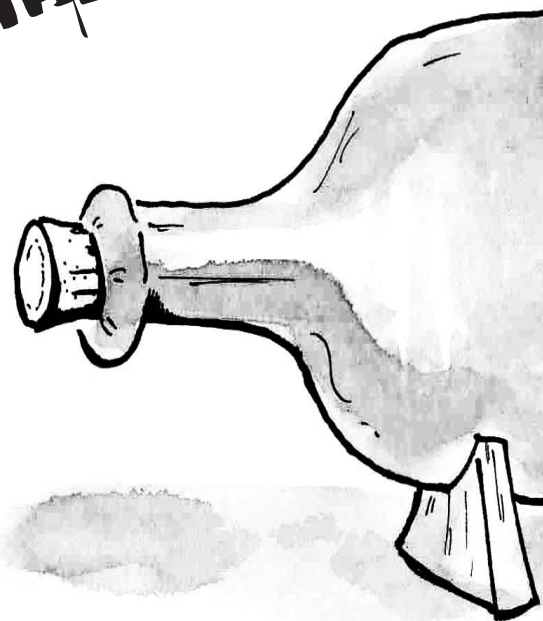
VIJESTI IZ DRUŠTVA

OBAVIJEST

Na 36. sjednici, IO HDK je donio odluku da će glavni urednik Karika ubuduće objavljivati samo karikature (originale ili kvalitetne kopije) dostavljene uredništvu od nagrađenih članova HDK. Glavni urednik može tražiti nagrađene članove da pošalju nagrađenu karikaturu (ili fotokopiju) ukoliko to nisu napravili.

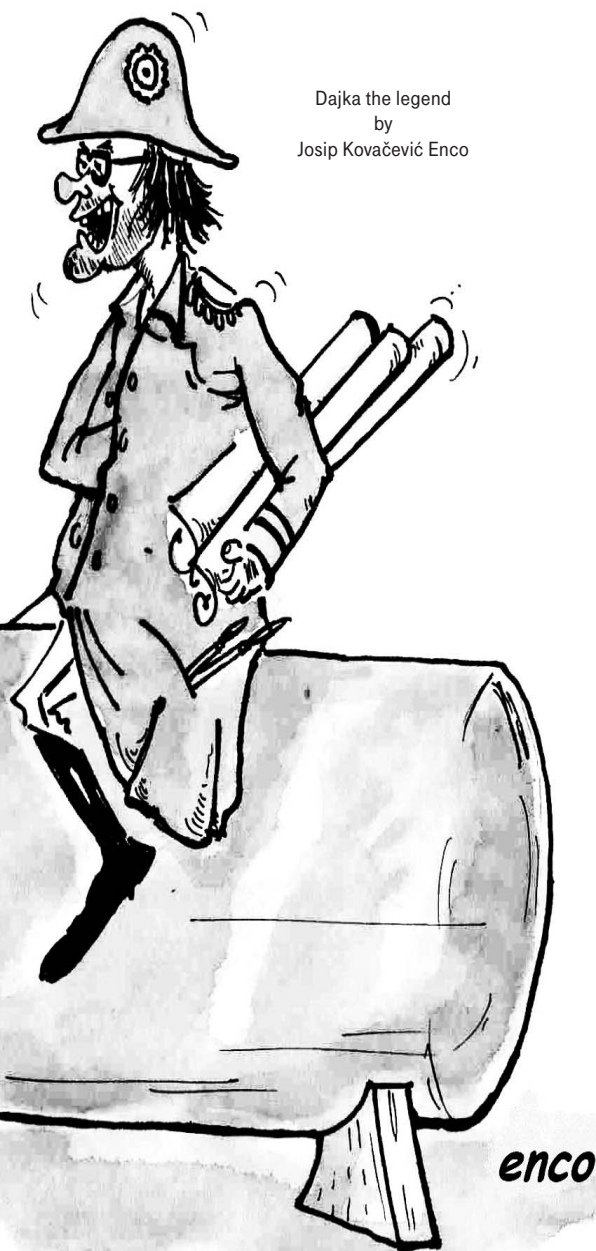
BEZ KOMENTARA

HDK tulum u Bačvici

-JA SAM NAPOLEO

Dajka the legend
by
Josip Kovačević Enco

...N, A TKO SI TI ?

ČLANARINA!!!

Članove, koji još nisu uplatili članarinu za 2005. godinu (pola članova našeg Društva), molimo da podmire svoju obvezu uplatom članarine preko žiro-računa:

2360000-1101453975
(obavezno poslati fotokopiju uplatnice)

ili

četvrtkom u prostorijama Društva.

HITNO, BRZO!

NEPRIZNATA KARIKATURA

U kritikama i osvrtima na ovogodišnjem 9. po redu Trienalu hrvatskog kiparstva u zagrebačkoj Gliptoteci HAZU uočeno je i pohvaljeno što su se autori udaljili od "klasičnog" shvaćanja skulpture i uputili u duhovite instalacije i razne multimedijalne realizacije. Većinom su autori mlađi, a kao takvi iskazali su se i na nedavnom 29. Salonu mladih održanom u Meštrovićevom paviljonu HDLU (poznatom po sporu oko interpretacije fotografije gradonačelnika Bandića na plakatima).

Nije međutim rečeno (ako je uopće tako vrednovano) da su zapravo svi radovi na Trienalu u karikaturnom izričaju, tj. u duhu karikature.

Makar ovdje nema smisla navoditi sve primjere, spomenuti je zamašni ambijent - u čitavoj dvorani Gliptoteke, pod nazivom Dve sobe - šuma Striborova, autora Danka Friščića i Davora Mezaka. Ova soba/instalacija igra se karikaturnom na sve moguće načine: nosi metafore, grimase, paradokse i anegdote. Ali, izraz karikatura - u dobrom i primjerenom značenju - oko ove značajne umjetničke manifestacije kao da se izbjegava.

Ako se ovdje čini da se izbjegava (neće se svi s time složiti), ima očekivanih mjesta gdje je sasvim očito da karikature nema! Tako karikature nema u Zagrebačkom leksikonu, kojeg je nedavno izdao Leksigografski zavod "Miroslav Krleža" s izdavačkom kućom Mamedia. Općenito je u ovom leksikonu bilo što teško naći jer nema predmetnog kazala već odrednice nižu samo abecedno. Nema ništa pod "karikatura", "karika", "zagrebačka karikatura", "zagrebačka grupa karikaturista" i sl. Ima jedino pod "Kerempuh" i "humoristički listovi" (gdje se navode karikature u kratkoj povijesti tih listova). Od karikaturista u Leksikonu su Oto Reisinger i Ico Voljevica, ali nema Ivana Pahernika (uzalud mu film i knjige o Zagrebu), Felixa, ni ostalih. Također nema ni HDK, ni pod kraticom, ni pod punim nazivom. Mladen Bašić se navodi samo kao istoimena osoba - dirigent.

Sudeći po ovom primjeru, karikatura ne kotira dobro u ovom trenutku, usprkos medijskoj prisutnosti pojedinih autora. Što se tiče Zagrebačkog leksikona izostajanje karikature tiče se urednika. Zato ne zaboravimo u Karici spomenuti da nam nije promaklo ovo sređivanje karikature.

Fedor Kritovac

REISINGER je

U nedjelju smo bili kod stričeka Blaža u berbi i onda se iznenada pojavio vlasnik vinograda.

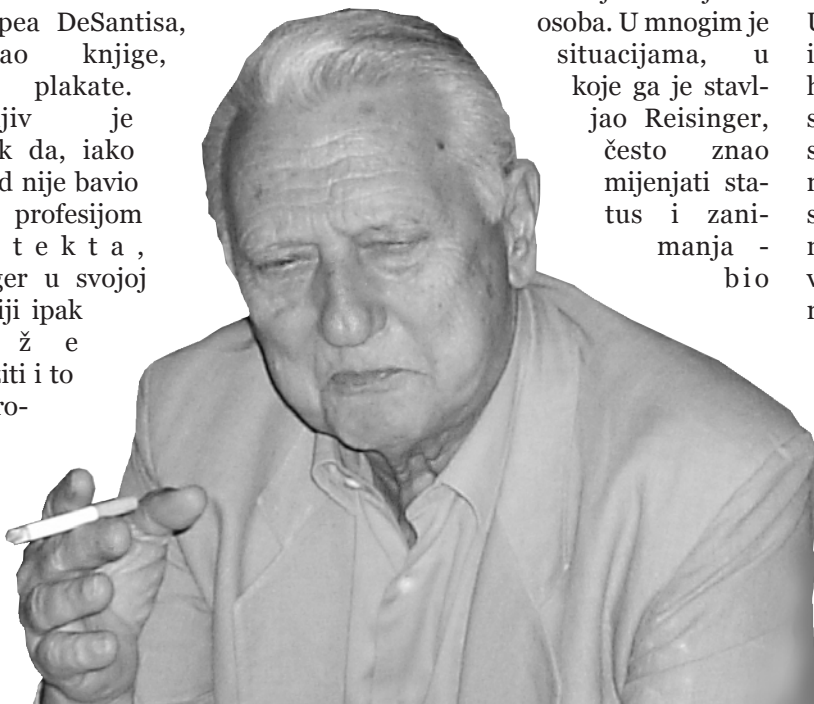
ednako VJESNIK

U godini koja za njega ima posebno značenje, jer u njoj obilježava 60. obljetnicu svoga rada, Otto Reisinger, najveći hrvatski majstor karikature, napokon je dobio priznanje koje je, ne skriva, odavno priželjkivao - Nagradu grada Zagreba. Od svih nagrada koje je primio tijekom bogate crtačke karijere, započete još sredinom četrdesetih godina prošloga stoljeća, upravo ga nagrada grada u kojemu je proveo cijeli život posebno raduje. Upravo su tu nastale njegove poznate karikature, koje se teško mogu i nabrojiti jer ih je neumorno crtao svaki dan svih tih godina, ali i ne samo one. Reisingerov rad, naime, nije bio ograničen samo na tu umjetničku formu. Diplomirani inženjer arhitekture svestrani je majstor svog zanata. Okušao se i u radu na filmu - osmislio je scenografiju i kostime za film »Cesta duga godinu dana« Giuseppea DeSantisa, ilustrirao knjige, radio plakate. Zanimljiv je podatak da, iako se nikad nije bavio svojom profesijom arhitekta, Reisinger u svojoj biografiji ipak može zabilježiti i to da je projektirao

jednu zgradu. I to ne bilo koju - sudjelovao je, naime, zajedno s kolegama na natječaju za novu zgradu Vjesnika, u kojemu se zaposlio 1950. godine. Iako on i njegovi kolege nisu pobijedili na tom natječaju, Reisinger danas ponosno govori i o tom iskustvu. Jer Vjesnik ima posebno mjesto u njegovu životu. Uz ime Vjesnika neraskidivo se veže i Reisingerovo, iako je objavljivao i u drugim novinama, u Delu i Politici, među ostalima. Za Vjesnik je Reisinger kreirao lik Pere koji je, u više od 30 godina koliko izlazi, postao institucija. Kroz taj lik komentirao je mnoge događaje iz naše društvene i političke zbilje, ali i mnoge sasvim obične situacije, u kojima se svaki čovjek jednom, ili ne samo jednom, našao. Reisinger danas o Peri govori kao o stvarnoj osobi, »malome čovjeku koji je često bio žrtva okolnosti«. No Pero nije samo jedna osoba. U mnogim je situacijama, u koje ga je stavljao Reisinger, često znao mijenjati status i zanimanja - bio

je i veliki i mali čovjek, i direktor i seljak. I još svašta. Pero, znamo, ima i obitelj - ženu Klaru i sina Štefeka. U njihova je usta Reisinger, kako sam priznaje, stavio sve ono što Pero nije mogao ili se nije usudio reći. Ono što nije mogao, kaže Reisinger, staviti u usta Peri kao odraslom, prepustio bi malom Štefeku. Danas možemo nagađati koji su to sve razlozi zbog kojih je Reisinger svih ovih godina opstao na medijskoj sceni (jedan je sigurno izvanserijski talent i ustrajni rad). Vremena, naime, nisu uvijek bila blagonaklona prema karikaturi, naročito ako je bila političko-ga karaktera. A bila je to često. Koliko se Reisinger, umjetnik prije svega, razumije u politiku, možda najbolje pokazuje broj neobjavljenih karikatura, kojih prema njegovim riječima ima petstotinjak. Upravo zbog jedne njegove karikature bio je prvi put u bivšoj državi zabranjen izlazak novina. Unatoč tomu, Reisinger je imao, a imat će ga i dalje, poseban status u hrvatskom novinarstvu. Njegove su karikature često objavljivane u svijetu. Bio je jedan od najprenošenijih novinara odnosno službenika Vjesnika, kako se voli našaliti. Najviše ga je, priznaje, veselilo kada bi u nekome inozemnom časopisu ili novinama uz svoju karikaturu vidio rečenicu: »Preneseno iz Vjesnika«

Preneseno iz Vjesnika :)

© Copyright by Litric

Ivan Litrić Litra, dizajnerski autor Kistoona

Kis

Međunarodno nagrađivani karikaturist iz Osijeka Miroslav Gerenčer Gero odnedavno je **jedan od pokretača** zanimljiva internetskog projekta, ujedno i jedinstvena u hrvatskom bespuću web stranica. Zajedno s nekolicinom kolega po duhovitosti crtačkog kista pokrenuo je početkom rujna prvi hrvatski elektronski humorističko-satirični magazin KISTOON.

Kako objašnjava, zajedno s **Mirjanom Grbac-Pismestrović, Petrom Pismestrovićem, Zoranom Tkalecom, Brankom Ricovom i Husejinom Hanušićem Huletom** te s **Ivanom**

Litrićem Litrom kao dizajnerskim autorom magazina već je poduže vrijeme na jednom njihovu zajedničkom forumu posvećenom karikaturama vodio raspravu o nepostojanju tiskovine ili izdanja koji bi bio specijaliziran upravo za karikaturu, posebice stoga što ih je na prijeratnom tržištu tiskovina ipak bilo nekoliko. S obzirom na njihovu želju da ipak prevladaju trenutačno stanje i pokušaju nešto učiniti, **Husejin Hanušić Hule** predložio je pokretanje on line magazina, a ostali su se složili da im je internet i financijski, kao i tehnički, distribucijski te recepcijski medij najprihvatljiviji.

Petar Pismestrović Pero by Miroslav Gerenčer Gero

Miroslav Gerenčer Gero by Petar Pismestrović Pero

KISTOON

Sve se još uvijek realizira na volonterskoj osnovi, iz pukog entuzijazma i njihove životne ljubavi prema karikaturi i humoru, ali to ne znači i neprofesionalnu kvalitetu. Naprotiv, prvi broj "Kistoona" (objavljenog, odnosno postavljenog na Internet povijesnog 5. rujna) vizualno je i tehnički jedno od originalnijih pojava u hrvatskoj internet-skoj produkciji, a to potvrđuju i komentari posjetitelja koji su uslijedili, čak i iz inozemstva (inače, "Kistoon" je dvojezičan te je osim hrvatskog izdanja moguće listati i englesku inačicu).

Najoduševljeniji posjetitelji preporučili su i klasično, tiskovno izdanje "Kistoona" (koji će se na internetu sadržajno obnavljati svaka tri mjeseca za prvu ruku, a ovisno o interesu i razvoju možda i češće) te Gerenčer najavljuje da će i to možda biti moguće ako elektronsko izdanje svojoj popularnošću stvori preduvjete za podjednaku uspješnost na kioscima. No donekle je ipak skeptičan prema tome: Humor je nestao s naših prostora! Zamijenile su ga senzacije, a medijske konzumente u većoj mjeri, i to sasvim ozbiljno, zanima tijekom neke estradne zvijezde te vjenčanja i rastave poznatih, nego duhoviti odmak od tih apsurdna!

Ivan Litrić Litra

Ovo je samo kap u moru karikatura, stripova i članaka koje je preplavilo skoro 300 "stranica" elektronskog humorističko-satiričkog magazina KISTOON, kojeg možete "prelistati" na web adresi: www.kistoon.com

Tekst napisao: Frano Dulibić

PRETPOVIJEST I POČECI

Tekst je prvi puta objavljen kao znanstveni rad 2004. godine u časopisu „Radovi Instituta za povijest umjetnosti, br 28., str. 308-324 Ovdje ga objavujemo u skraćenom obliku.

Među brojnim satiričkim, grotesknim i alegorijskim prizorima Valvasorove zbirke ističe se jedan ilustrirani letak iz 17. stoljeća na kojem je primjer situacijske karikature nepoznata autora. To je prikaz pod nazivom Brušenje nosa, iz 17. stoljeća, poznat u literaturi u nekoliko sličnih varijanti. Na velikom brusnom kolu, vezanom čovjeku koji je svuda volio turati svoj nos, bruslač noževa i pomoćnici (od kojih jedan fekalijama "podmazuje" brusno kolo) bruse nos. Letak je popraćen stihovima na njemačkom jeziku iznad i ispod prikaza koji u skladu s izravnošću u likovnom prikazu završavaju neuvijenom porukom: "Tko gura nos u svaki drek, mora polizati i (dječakovu) pišalinu."

Autor je očito smatrao da bi se snaga poruke umanjila kad bi slika i tekst bili u većoj mjeri alegorijski orijentirani i suptilniji u formulaciji, poput različitih varijacija poslovice "Tko se gura tamo gdje mu nije mjesto, mora iskusiti posljedice". Osim spomenutog prizora, u 8. svesku Valvasorove zbirke nalazi se još barem desetak satiričkih letaka koji svoj šaljivi karakter otkrivaju već u naslovima: Zamjena starih glava za nove, Tučnjava žena zbog muškarca, Vuk propovijeda guskama, Sedam [vaba lovi jednog zeca, Vrag sipa novce. Osim spomenutog, Valvasorova zbirka u istom, 8. svesku sadrži za pretpovijest karikature iznimno zanimljive radove grafičara Wenceslausa Hollara i Jacoba Sandrarta. Njihove grafike nastale su kao varijacije na Leonardove groteskne glave. U zbirci se nalazi šest grafika Wenceslausa Hollara s po dvije prikazane glave, i sedmi list, koji prikazuje tuniskoga kralja i kraljicu, koji djeluju poput portreta iako je njihova ružnoća neuobičajena. Kipar i grafičar Jacob Sandrart u ovoj je zbirci zastupljen serijom od devet listova s grotesknim glavama i naslovnim listom za spomenutu seriju.

Povjesničar i književnik Pavao Ritter Vitezović (1652.-1713.) bio je i bakrorezac. Kod njega nalazimo ele-

mente satire, što se može uočiti na bakropisu Cicero pro domo sua & Tulia pro Cicerone.¹⁶ Reprodukciju Vitezovićeve bakropisa s prikazom proroka Muhameda objavio je Branko Vodnik 1913. godine u svojoj knjizi Povijest hrvatske književnosti kao ilustraciju s legendom u kojoj piše da je to karikatura, iako na tom prikazu ne nalazimo karikaturnih elemenata u likovnom smislu, a ni u Vodnikovu tekstu ne nalazimo obrazloženja zašto je spomenuti prikaz vidio kao karikaturu. Prorok je prikazan kao starac s dugom bradom i brkovima, pticom na ramenu koja je okrenuta prema Muhamedovu uhu i krznenom odjećom. Lik Muhameda nalazi se u kružnom okviru s natpisom:

Pavao Ritter Vitezović, Muhamed prorok, Valvasorova zbirka, svezak XII, list 429a, Zagreb

"Veliki prorok turzki Muhamed". Ispod prikaza je tekst šaljiva karaktera: "Goluba navci zobati iz vuha / da budu stimali Turzci sveta duha / a szada se mertav pri Plutonu kuha." Tekst može upućivati na karikaturna obilježja, ali on ostaje u literarnom okviru i ne dotiče likovni izraz. Muhamed je prema Kuranu i drugim zapisima imao dugu bradu i visoko čelo i volio je životinje (a prikazana ptica može imati i simboličko

KARIKATURE U HRVATSKOJ 2. dio

značenje Božjega glasa). Budući da spomenuti prikaz nije portret, jer je nastao na temelju nepotpunog pisanog opisa (Kuran ne dopušta prikazivanje proroka Muhameda u slici ili skulpturi), a istodobno na njemu ne nalazimo nikakvih karikaturnih obilježja, najvjerojatnije je da je Vitezović na temelju zapisa stvorio pret-

Giuseppe Mitelli, 1666., *Compra chi vuole...* (prema Annibaleu Carracciju), Valvasorova zbirka, svezak VIII, Zagreb

postavljenu sliku proroka Muhameda. Šaljiva ili rugalačka obilježja teksta ispod prikaza nisu dostatna da bismo Muhamedov prikaz smatrali karikaturo. Najvjerojatnije je prikaz aluzija na propast Turaka pod Bečom 1683. godine. Iako se Valvasorova grafička zbirka nalazi u Zagrebu još od 1690. godine, tijekom dugog razdoblja nije bila dostupna široj javnosti, te spomenuti grafički listovi nisu mogli utjecati na karikaturiste u Hrvatskoj.

Spomenimo i dva manje poznata primjera koji pripadaju europskoj povijesti karikature. Do sada nisu izlagane dvadeset i četiri karikature malog formata pripisane Honoréu Daumieru, koje se nalaze u muzeju Mimara u Zagrebu od osnutka muzeja 1987. godine. Iako Daumierovo autorstvo (usprkos signaturama) nije sasvim sigurno, riječ je o karikaturama visoke likovne kvalitete iz sredine 19. stoljeća, koje prikazuju tipove različitih društvenih slojeva i zanimanja. Osim toga, odnedavno se u vlasništvu Muzeja grada Šibenika nalazi stotinu Daumierovih litografija tiskanih između 1833. i 1870. u poznatom časopisu *Charivariju*.¹⁹ Daumierove litografije nalaze se u Šibeniku zahvaljujući povjesničaru umjetnosti Borisu Baranoviću, koji je, među ostalim, donirao i 58 litografija Daumierova suvremenika, također za povijest karikature značajnog autora, Gavarnija.

Izgubljeni počeci

Osim dosada spominjanih grotesknih ili satiričkih prikaza koji su sačuvani, treba spomenuti nekoliko primjera izgubljenih satiričkih prikaza, a možda i karikatura. Najraniji i za to vrijeme vrlo dobro dokumentirani podaci potječu iz sredine 18. stoljeća. Riječ je o šest satiričkih prikaza ili karikatura koje nalazimo u svojevrsnom dnevniku povjesničara Baltazara Adama Krčelića (1715.-1778.). U zapisima o 1754.

godini u knjizi *Annuae* ili *historija* (1748 -1767.) Krčelić piše kako je grofica Erdödy uvela javne plesove među zagrebačko građanstvo i plemstvo 1749. godine, a osim plesa i svojevrsne maskenbalove. Krčelić je smatrao da je "...vladala silna raskalašenost, te su pozivane sve grofice, mlade plemkinje, kojima je ugađala raspuštenost, a isto tako i oficiri.". Antun Janković zakazao je

za određeni dan svečani javni ples i platio ulaz i večeru za sve, a "hram razblude" ukrasio je "raznovrsnim slikama i natpisima" na njemačkom jeziku. Prema Krčelićevim detaljnim opisima, izgleda da se doista radilo o karikaturama različitih tema: erotskih, političkih i iz svakodnevice, a odnosile su se na situacije i ljude iz Zagreba, te možemo pretpostaviti da se radilo o crtežima za koje je autor dobio narudžbu da prikaže osobe iz vlasti i grofice u zamišljenim, smiješnim i lascivnim prizorima. Prema opisima, čini se da je komika situacije bila značajnija od karikiranja izgleda prikazanih osoba. Krčelić je u spomenutom zapisu najvjerojatnije opisao karikature i prvu izložbu karikatura, što je napomenuo Zvonimir Kulundžić u ranije navedenom tekstu o najstarijim karikaturama u Hrvatskoj.

Nešto više od pola stoljeća nakon Krčelićevih zapisa, Maksimilijan Vrhovac u dnevniku iz 1814. godine bilježi da je do njega dospjela satirica imago ma|arskoga saborskog zastupnika Vaya, koji je prikazan kako podiže dukat poput hostije uvis s riječima: "U ovome je znaku spasenje", a članovi sabora kleče ili uzdišu: "Moj grijeh, Gospode nisam dostojan...". Pretpostavlja se da je karikatura nastala negdje u Mađarskoj, a Maksimilijan Vrhovac spominje je kao primjer političke korumpiranosti.

Tragajući za počecima karikature u Hrvatskoj, u nepotpisanom novinskom članku iz 1914. godine nađen je podatak da je prvi učitelj risanja zagrebačke gradske općine Ivan Nepomuk Schauff (1757.-1827.) izrađivao karikature. Do sada nije pronađena ni jedna Schauffova karikatura...

(nastavak u slijedećem broju *Karika*)

ŠORT NJUZ FROM EVRIVE

FAŠNIK UZ KARIKATURE

U razdoblju od 17. do 28. veljače 2006. godine održalo se događanje Fašnik u Ivaniću, a u okviru tih događanja značajno mjesto imala je izložba karikatura članova Hrvatskog društva karikaturista. Postavljeni su najkvalitetniji radovi sa godišnje izložbe članova Društva iz 2005. godine, a mjesto događanja bilo je Pučko otvoreno učilište, Ivanić Grad. Iz HDK na otvorenju izložbe nazočili su predsjednik Ivan Šarić, dopredsjednik Milan Lekić i tajnik Zdenko Puhin. Kod posjetitelja izložbe najpopularniji član HDK je bio Milan Lekić koji je portretirao prisutne i jedva stigao pojesti jednu krafnu, a tajnik se brinuo da ne ostane žedan. Uz pjesmu članova lokalnog muškog zbora, izložbu je otvorio gradonačelnik Ivanić Grada Boris Kovačić. (Z.P.)

DANI HUMORA U OROSLAVJU

Tradicionalna manifestacija, počela je u oroslavskom domu kulture 31. ožujka ove godine - otvorenjem izložbe karikatura na temu VATROGASCI. Riječ je o međunarodnoj izložbi karikatura koju svake godine organizira Hrvatsko društvo karikaturista. Pored te izložbe karikaturama, knjigama, plakatima, majicama, šalicama ... predstavio se Srećko Puntarić - Felix - koji je i osobno došao na Dane humora (ave, care!). Ekipa iz humorističkog lista Potepuh postavila je izložbu karikatura Tomislava Dušanića - Toda, nedavno preminulog autora iz Osijeka, a prisutni gosti (iz HDK M. Lekić, J. Bučar, S. Puntarić i Z. Puhin) mogli su pogledati kazališnu predstavu amaterskog glumačkog društva iz Svetog Križa Začrtja. Uz domjenak i muziku glumačke ekipe završilo je ovo ugodno druženje. (Z.P.)

Branko Medak

Zdenko Puhin Puya

ONE MAN, ONE CAR- TOON, ONE EXHIBI- TION

Dva puta mjesečno mijenja se postav mini izložbe - jedna karikatura u izložbenom kasliču na adresi Frankopanska 1, Zagreb.

Tijekom 2005.godine sadržaj kasliča mijenjao se 32 puta (32 karikature od 29 autora). Krajem prošle godine dvojac zadužen za odabir radova (Milan Lekić i Zdenko Puhin) počeo je evidentirati autore čiji su radovi bili izloženi. U razdoblju od 29.09.2005. do 17.08.2006. izložbeni kaslič osvježen je radovima Darijane Gotal Sokolović, Fedora Kritovca, Zvonimira Delača, Tomislava Grbina, Marka Ivića, Ivana Pahernika, Branka Meštrovića, Zdenka Puhina, Petra Strinića, Ljubice Heidler Đaković, Tomislava Dušanića, Žarka Luetića, Miloša Panića, Čedomila Miškovića, Mojmira Mihatova, Ismeta Ice Voljevice i Marijana Pavečića.

Do sada je u ovoj godini izloženo 11 autora, jedanaest karikatura i održano 11 izložaba. (Z.P.)

VATROGASCI NA TRGU SV.TROJSTVA

Povodom 130 godišnjice osnivanja organiziranih vatrogasnih društava u Hrvatskoj i Slavoniji, postavljena je izložba karikatura Vatrogasci u dvorani Gradskog muzeja na Trgu Sv.Trojstva u Požegi. Prigodno predavanje o karikaturi i njenom značaju održala je Lidija Ivančević Špiček, a otvorenju izložbe prisustvovali su župan Zdravko Ronko, gradonačelnik Požege Marijan Cesarik, čelništvo Vatrogasne zajednice Požege i naravno najzaslužniji za održavanje izložbe članovi HDK Zoran Duniskvarić i Marcel Vuković. Na izložbi je postavljeno 65 karikatura hrvatskih i svjetskih autora. (Z.P.)

KAO REZANAC IZ FISH-PAPRIKASHA ili društvenog događaja by Krunoslav Sili

Krunoslav Sili

Nije Karika literarni časopis, mjesto za roman, novelu, književni feljton ili čisto literarni članak, nego je to časopis za prikaze naših i svjetskih karikaturista i njihovih postignuća, o zanimljivim događanjima i zanimljivim novostima u svijetu karikatura. Zato osim notice ili kratkog izvještaja uopće ne bih opširnije pisao o promociji Felixove nove knjige "Ribolovci" i o izložbi s istom temom u Osijeku od 9. do 16. lipnja 2006., da se taj događaj nije neočekivano izrodio i pretvorio u slikovitu karikaturu. I to ne u neku običnu karikaturu, već više nalik na onu rasnu prvonačadenu s naše izložbe crnog humora, koju ste vidjeli (na izložbi ili u Kariki) kako nije ni vesela ni vedra ni zabavna, nego je itekako dojmiva zbog svog snažno izraženog emotivnog bola.

Vjerojatno se rijetko neka solidno zamišljena i pripremljena promocija knjige sa otvaranjem izložbe karikatura može pretvoriti u slično bolnu, ali vlastitu karikaturu, ili humoresku kakvu samo život piše. A može. Spletom niza raznih okolnosti, interesa i poznatih i nepoznatih nepisanih pravila i principa, a ujedno bez ikakvog željenog doprinosa samog promotora knjige zaduženog i za otvorenje. Ili drugim riječima pretvorba, u kojoj iz položaja subjekta svečanog čina, ni kriv ni dužan postaneš marginalni objekt. Od glavnog kuhara fiš-paprikaša postaneš samo rezanac u tom loncu događanja. Ako shvaćate metaforu. Ali, krenimo redom.

Neočekivani poziv i prijedlog

U utorak me nazove kolega Srećko Puntarić Felix i zamoli da u petak u 20 sati budem u Osijeku promotor spomenute njegove knjige, te da otvorim izložbu karikatura iz te knjige posebno pripremljenih i prilagođenih Svjetskom prvenstvu u kolektivnom ribolovu, a kojem je tih dana (što je poznato iz medija) Osijek bio domaćin. Promocija i izložba treba biti u novom prostoru knjižare Školske knjige, na koju će i on doći. Udarila mi je krv u glavu. Evo i zašto. Sa velikim sam zadovoljstvom prihvatio molbu jer sam istog trena procijenio situaciju u kojoj ću se naći. A situacija izuzetno obećavajuća i gotovo jedinstvena.

Prvo, Felixova promocija s izložbom u petak je glavni kulturni događaj odmah nakon javnog svečanog otvaranja Svjetskog prvenstva i svečanog mimohoda na glavnom osječkom Trgu A. Starčevića. Bit će to u najužem centru grada, u najljepšem novoobnovljenom osječkom secesijski bogato ukrašenom interijeru na istom trgu, u koji se upravo uselila reprezentativna knjižara Školske knjige. Znači, mogli bi prema programu nakon mimohoda svi u knjižaru na promociju i izložbu, pa je za očekivati da će biti rulje k'o šodera!

Drugo, već desetak godina uzalud nastojim pronaći pravi način i sponzora da u Osijeku predstavim Felixu uz kvalitetnu promociju. Da predstavim njegov razvoj, njegov rad i cjelokupni sadržaj galerije Felix Fun Factory, pa da mi Srećko i Ela budu još i gosti bar dva dana da i ja njima ponešto pokažem u Osijeku. To je do sada bilo neostvarivo iz razloga što je bilo nemoguće naći adekvatan prostor i potreban interes, a na kompromise po kojekakvim zadimljenim birtijama i ćumezima nisam sklon. Felix je ekstra autor i zaslužuje takav tretman.

Treće, odmah sam shvatio da je eto i mimo mog propitivanja i angažiranja, iznenada i neočekivano izronila idealna kombinacija koja ujedinjuje sve opisano i godinama priželjkivano. Sada treba znači sadržaj ove promocije samo snagom izričaja osmisлити da bude kvalitetno i po mogućnosti intelektualno i popularno uravnotežena. Treba u svim vidovima potentno i maksimalno iskoristiti taj reprezentativni ambijent i bogatu posjetu, kako za reklamu Felixu i njegovih duhovitih 'proizvoda', tako i za ono najvažnije, za snažnu afirmaciju karikature općenito.

Zagrijati publiku

Biti će tu dio kulturne elite Osijeka kojoj treba osvijetliti i ukazati na sve teškoće koje nas tište, a o kojima

iti literarna karikatura jednog velikog

imamo tako rijetko prigodu javno prozboriti. Teškoće od neukih urednika i gramzljivih vlasnika koji su doveli do progona karikature iz tiska, pa preko velikog, zapravo izrazito velikog broja naših međunarodnih nagrada i priznanja, i sve do značajne uloge karikature u afirmaciji Hrvatske u svijetu, a poglavito značajne uloge i za mentalno zdravlje vlastite nacije.

Sjetio sam se odmah i one 1996. kada sam o sličnom govorio na otvorenju reprezentativne izložbe hrvatske ekološke karikature koju je otvorio župan Glavaš, tada 'bog i batina' u Osijeku i okolici. Već sam tada javno rekao kako nas pojedini urednici i režimski dirigenti tretiraju kao zamjenu za majmune u nedostatku zoološkog vrta ili neke druge zabave, a da uopće nisu upoznati ni svjesni činjenica o ulozi karikature u Domovinskom ratu, ili o afirmaciji Hrvatske u svijetu. Nakon toga su bar Gero i pokojni Dušanić-Tod dobili u Osijeku, jedan gradsku a drugi županijsku nagradu i priznanje za svoj rad. Kao što sam tada, ima tako i sada da obojica 'rasturimo' kazališnu atmosferu i eventualno pasivnu i učmalu publiku!

Ostalo mi je još jedino da saznam podrobnije detalje o toj budućoj predstavi. Koliko će ustvari biti (ili neće biti) naslonjena na svjetsko ribolovno prvenstvo i ostala događanja i što bi eventualno u određenoj mjeri trebalo ukalkulirati. Srećko je o tom vrlo malo znao i spomenuo mi je samo jedno ime iz organizacije u Osijeku, no nije bio siguran gdje ta osoba spada, jer je sve dogovarao sa upravom Školske knjige u Zagrebu.

Studiozna priprema

Tako je izgledala moja početna pozicija. Pun entuzijazma i uzavrele krvi nabijene adrenalinom rasnog karikaturiste koji predosjeća veliki događaj, pa kao strastveni pecaroš koji već po skakutanju štopla (plovka) prepoznaje na udici mrcinu (kapitalca), zna da ga treba samo stručno i iskusno privući obali i meredovom van. Ambicije i emocija do neba, a za pripremu puna tri dana. Idealno!

Da se ne bi upetljao u opasnosti i zamke improviziranja odmah sam odlučio predvidjeti sve faze prezentacije i naravno pismeno pripremiti najavu i sve ostale podatke jer - 'ništa nas ne smije iznenaditi!' Prvo sam potražio i prelistavao stare i požutjele pisane kritike i intervjue koje imam vezane uz Srećka i njegov rad. Zatim pisao, pa nadopunjavao, prekrajao pa ispravljao i na kraju dotjerivao. Pripremio sam malu kritičku analizu njegovih knjiga i radova, analizu po obimu, po likovnim karakteristikama i obilježjima stila, naglašavajući kreativnost u ideji i tematici i naročito podvukao čestu Felixovu duhovitu akro-

batiku pri izvrtanju pojmova u značenju riječi pri korištenju minimum teksta. Sve sam to umotao u genezu njegova razvoja od Studentskog lista i Kerempuha sedamdesetih do Večernjaka, od ranih radova do Ribolovca. Zatim sam slično kritički izsecirao Ribolovce, knjigu koju ću promovirati, pa u cilju jasnijeg i zornijeg objašnjenja iz knjige odabrao nekoliko 'udarnih štosova'. Efektan mi se pričinio naročito onaj ribokapitalac koji je upravo pobjegao, ne sa udice, nego iz fiš-paprikaša, pa se žali svojim ribama da se za njim (kao govna ! - dodatak K.S.) još vuku rezanci! Načinio sam solidan elaborat na 7 - 8 stranica pisanog teksta. (Solidan, mislim, po osobnoj prosudbi. Normalno, subjektivnoj!)

Prvi udar

No istovremeno, ni telefonom ni osobno, nikako da dođem do osobe koju je spomenuo Srećko, pa da saznam o protokolu i o detaljima planirane promocije.

Tek u petak oko podneva, nakon više poziva i traženja preko trećih osoba saznamem ime glavne voditeljice u knjižari koja je navodno buduća šefica i zadužena za organizaciju otvorenja, pa i za izložbu dječjih crteža te večeri u knjižari(?), kao i za filatelističku izložbu maraka sa temom riba u knjižari(?) i za izložbu karikatura. Cijela se moja vizija nakon ove informacije pomalo zatresla, a gotovo srušila kad sam napokon i direktno od dotične gospođe saznao precizno pojediniosti. Dakle, nekoliko sati prije otvorenja saznamem, da je po protokolu kao glavno (jelo u meniju!) predviđeno otvorenje knjižare na kojem će govoriti njihov direktor, a knjižaru svečano otvoriti gradonačelnik Đapić. Reče mi, da će kao prilozi (saft i rezanci!) tom događaju, kao usput biti i spomenute izložbe o kojima će moći nekoliko riječi reći i predstavnici kluba odnosno udruga odakle izložbe dolaze. Promociju ne spominje.

- *A promocija Felixove knjige!?* - upitah pomalo zatečen.

- *Kakva promocija, gospon Sili! Mi ne promoviramo knjige drugih izdavača, a njegova nije NAŠA knjiga. Doduše, dogovorili smo se da ćemo večeras u hodniku(!) staviti nekoliko primjeraka njegovih knjiga za prodaju, ali to je eto samo iznimka. Držite se vi izložbe i govorite nešto o karikaturama, ali molim vas ne dugo, jer za sve je predviđeno 15 -20 minuta.*

Kao da me grom opalio. Pa samo moj napisani i pripremljeni tekst traje jedno tridesetak minuta. Najmanje. Kao na svakoj ozbiljnijoj promociji. Iznenaden ovom neočekivanom istinom sjeo sam da

dođem do zraka. Što sada? Kao manijak žurno sam počeo čitati svoj tekst i nastojao ga što bezbolnije skraćivati. Pritom sam sve jasnije osjećao tužnu istinu da mnogo od toga što sam pripremao, sastavljao i pri kraju glancao - neumitno propada. Shvatio sam da je moj scenarij naprosto demoliran i osjetio kako moj nabildani kreativni entuzijazam pomalo kopni, a raste neraspoloženje i bijes. Zar ovakva idealna prigoda da se svede na jedan usputni sporedni događaj? Srednja žalost - rekli bi moji pokojni starci za slične osrednje i mlake predstave. Tako gnjevan otjerao sam i kćer i zeta koji su došli sa željom da ih vodim poznaniku veterinaru, jer im malo mače koje su dobili prije tri dana cijelo jutro kiše i pomalo cvili. Pod parom bijesa i pritiskom kratkoće vremena uz bezbroj vlastitih problema, vjerujte i obični mačji kašalj čovjeku može postati - nerješiv! žurno i drastično prekrajajući tekst na trajanje od 5 - 6 minuta srce mi se paralo. Svjestan sam da ga ustvari otupljujem i znatno omekšavam i da malo ostaje od svih onih lijepih 'izuzetnih misli' koje sam puku namijenio.

Raspad na otvorenju

Navrat nanos završio sam taj posao da bi stigao još prije početka bar pogledati ambijent, način postave i sve ostalo, kako sa skraćenim tekstom ne bi uletio u neku novu koliziju sa onim što su možda u knjižari pripremili. Tamo srećem i Srećka i on mi pomalo ravnodušno ali iskusno objasni kako vidi što se tu dešava i potvrdi da smo samo sporedni. No u tih 5 - 6 minuta mog skraćenog govora ostavio sam malo i 'prave municije', pa će se ponešto značajno ipak čuti. Nekako u taj čas s trga, s prethodnih svečanih događanja u hol ulaze župan Bubalo i gradonačelnik Đapić sa svitom. Među njima i novinarka TV moja poznanica, za koju sam napokon saznao da je ona glavna u protokolu i Svjetskog prvenstva i svih uz prvenstvo dodatnih zbivanja. Kad me ugledala samo nakratko zastane da mi u trku saopći:

- Joj Kruno, samo da ti kažem, molim te budi kratak. Samo par rečenica, samo najavi čija je to izložba, nemoj duže, svi ga i tako znaju iz Večernjaka!

- Pa dobro Verice neću pola sata, samo 5 - 6 minuta.

- Ma ni govora, pa župan će govoriti najviše dvije minute! - reče i odleti za političarima.

Noge su mi se odrezale. Ljudi ulaze, gomila se povećava. Deseci poznanika, prijatelja, kolege, a neke ne znam ili samo znam iz viđenja. Dakle sve onako kako sam u početku i predvidio, ali zamišljao sa Srećkom u glavnoj ulozi, a ne ovako sa politikom i knjižarima bez promocije knjige i bez svega onoga što je o Felixu i svijetu karikature trebalo priopćiti. Što sada uraditi sa već prekrojenim govorom? Za nova prekrajanja više nema vremena.

Sve počinje, slijede predviđeni govornici i ja čekajući red na svoj kratki dio mikrofona stojim pred masom između gradonačelnika i Verice. Srećko je tamo dalje sasvim na lijevom krilu i djeluje mi nekako odsutno -

k'o da je zalut'o među talibane. U užasnoj sam dilemi što sada reći, a što ne! Čekamo da župan odgusla svoje dvije političke minute i da me ona konačno najavi. Publici se učini da nešto tiho čavrljamo. Imali su pravo. Ona mi je još jednom tiho rekla:

- Molim te, budi što kraći! - ali me vrlo odlučno pogledala. Njen pogled je rekao mnogo više!

Stojeći uz gradonačelnika učini mi se da je nabacio bar dvadesetak kila od kada sam ga posljednji put vidio uživo. On oslonjen šakom na stol koji je iza nas pun najnovijih monografija Mladena Veže tiho mi i onako usput procijedi:

- Oh, jedva već stojim na nogama koliko je toga danas bilo.

Ne samo da sam u tom trenu još bolje shvatio svoju poziciju i očekivanu ulogu, nego mi se učini i kako čujem da mu u onoj ogromnoj trbušini i crijeva krulje od gladi. Tko zna kada je zadnji puta jeo i kako jedva čeka da taj pičvaz i maltreža prođu. Sva mi se ona moja u mašti stvorena i željena afirmacija karikature u mislima i pred očima počela pretvarati u vlastitu karikaturu.

Pobjegulja iz fiš-paprikaša

U tom razmišljanju i župan završava i dama me najavi rekavši o Felixu pola onoga što sam mislio reći ja. Smuljo sam i zbuljo u mikrofon nešto vrlo kratko iz ostatka teksta, onog teksta kojeg sam već itekako skratio i mislio pročitati. Ne bi u detalje, jer je bilo vjerojatno tako efektno i 'skladno', kao kad iz normalnog teksta čitaš samo svaku petu ili šestu riječ! Nakon svega, nitko ni najmanje primjedbe. Još me (nota bene!) neki i hvale. Svi, ispalo, sretni i zadovoljni!

Svi osim mene. Osjećam se kao izbušen i ispuhan balon. Nitko ne zna niti će znati koji je to 'plemeniti plin', i koji dragocjeni sadržaj iz balona izvjetrio i neiskorišten otišao u nepovrat. Istrgao se u nepovrat kao one mrcine u pričama pecaroša. Sve baklje mog entuzijazma osjećam počinju se postepeno gasiti. Ostale negdje samo one velike želje i neostvarene ambicije da iskoristimo idealan trenutak za svečanost veličanstva karikature, stisnute u meni i uz mene poput nerođenog i neostvarenog djeteta. Kao GUIGNOL-lutka one surogat majke na nagrađenoj karikaturi crnog humora.

Jadno poput nepoželjnog rezanca iz Felixove karikature, odlazio sam sa priredbe propalih želja i neostvarenih ambicija, iz prigode koja nam je sudbom opakom nepovratno izmakla. Truljavo - kao rezanac koji se još samo vuče iza ribetine koja mu je upravo pobjegla iz FIŠ-PAPRIKAŠA.

Preživio i napisao: Krunoslav Sili

VATRENO U KONJŠČINI

Međunarodna izložba karikatura "Vatrogasci", nakon Zagreba, Varaždina, Oroslavja i Požege došla je i do zagorskog gradića Konjščine, koji još uvijek nema status grada, iako to po svemu zaslužuje. U Srednjoj školi "Konjščina", postavljeni su radovi koji su jako zainteresirali domaćine i njihove goste. Sve se to održavalo povodom 80.

završetkom u utorak 8. kolovoza kada je dan općine, i proslava Svetoga Dominika, zaštitnika župe.

Na sam Dan pobjede ili Domovinske zahvalnosti izložbu je pred punom dvoranom gostiju otvorila predsjednica Odbora za proslavu gospođa Karolina Kleković, u nazočnosti načelnika općine Stjepana Curiša, te predsjednika vatrogasnog društva Konjščina. Lijepu spomen razglednicu povodom ovih događanja napravio je slikar Darko Domišljanović, naš budući član, koji još uvijek ima status Premišljanovića.

Kada nam gospođa Karolina Kleković sa svojom ekipom (i par litrica i košarom peciva) dođe u novi posjet, bit će to opet jedan ili više razloga za doći u Društvo, na druženje i ono s čime se volimo družiti. S obzirom na mali interes medija za ovako aktualnu izložbu, trebalo bi ju baš usprkos toga postaviti u sve gradove i općine gdje postoje vatrogasna društva, kao upozorenje na česte požare izazvane od nepažljivih, a često i vrlo neodgojenih do primitivnih ljudi koji opuške bacaju po ulici i iz automobila na cestu

odnosno okoliš, prouzrokujući tako većinu požara.

I za sam kraj gdje su i kada će konačno netko početi kažnjavati takve i slične nepodopštine?

(Janko Bučar)

Frano Petruša, Međunarodna izložba ZAGREB 2005.

obljetnice Vatrogasnog društva Konjščina i Dana općine.

Vrijedni domaćini, uz našu izložbu pripremili su tim povodom i mimohod vatrogasaca, ples mažoretkinja iz Belca i Konjščine, te pravu narodnu veselicu koja je trajala cijeli tjedan, sa

HRVATSKI SMJEH ZA ARAPE

Poznati libanonski karikaturist Abdelhalim Hammoud nedavno je objavio knjigu pod nazivom "Arab and International Cartoon" u kojoj spominje imena najpoznatijih karikaturista u svijetu, a među poznatim svjetskim imenima karikature spomenut je i hrvatski karikaturist Stanko Zmazek (naš prerano preminuli član, op.ur.), kojega je Hammoud istaknuo kao vlastiti uzor. O karikaturistu Stanku Zmazeku sam autor knjige kaže:

- Zmazeka smatram genijem karikature jer lakoćom i jednostavnošću svojih crteža ulazi u filozofiju i dubinu svakog čovjeka. Uostalom, šta reći o čovjeku koji je imao više od trideset uspješnih samostalnih izložbi.

(objavljeno u Večernjem listu, 08.05.2006.)

ZMAZEK

Davor Katunar

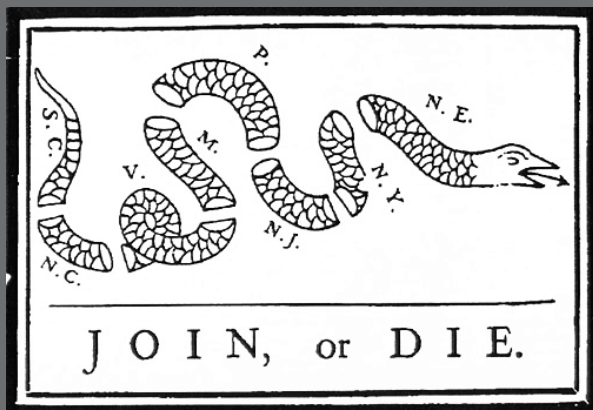

Miro Georgievski

PRVE POLITIČKE KARIKATURE U AMERICI

Prve američke novine koje su publicirane kontinuirano osnovao je John Campbell, prodavač knjiga i poštanski činovnik iz Bostona koji je bio njihov prvi izdavač. Zvale su se 'The Boston News-Letter.' Prvi broj tiskan je 24.4.1704. godine. Prvobitno su se pojavile na jednom listu papira tiskanom na obje strane, a izlazile su jednom tjedno. Prva karikatura u Americi, međutim, pojavila se točno pedeset godina kasnije. Važno je zapaziti da su najranije američke karikature, pa tako i ova, bile političkog karaktera. Tiskana je u novinama Benjamina Franklina koji je 1729. kupio novine 'The Pennsylvania Gazette' i osnovao vlastitu izdavačku kuću. To mu je, između ostalog, pružalo platformu za propagiranje raznih lokalnih reformi i inicijativa. U njima je objavljivao članke, eseje i opaske, a 9.5.1754. osvanula je i prva karikatura koju je sam i autorizirao. Objavljena je kao dio njegova uvodnog članka kojim je komentirao 'stvarnost neujedinjenih država Britanskih kolonija. Crtež s naslovom 'Pridruži se ili umri' bio je izrađen u tehnici drvoreza a prikazivao je zmiju podijeljenu na osam dijelova koji su predstavljali isto toliko kolonijalnih vlada.

Karikatura je bila bazirana na popularnom praznovjerju koje kaže kako se zmija koja je rezanjem raspolovljena vraća u život, ako se komadi spoje prije zalaska sunca. Crtež je smjesta osvojio naklonost publike pa je reproduciran i u ostalim novinama. Ova karikatura vremenom je prerasla u izuzetno snažan simbol. Snaga tog grafizma postala je vrlo popularna, pa su se pojavile brojne verzije tog crteža. Zmija je vremenom bila razrezana na još više dijelova a i slogan se vremenom promijenio u 'Ujedini se ili umri.' Vremenom je i slogan dobio veliku važnost te značajnu političku ulogu, pa je i kasnije često korišten. Varijacija koja glasi 'živi slobodno ili umri' postala je tako sastavnim dijelom službenog grba Države New Hampshire. Zmija se

pojavila i na jednoj od zastava revolucije, a zanimljivo je da se, po dobroj Američkoj tradiciji komercijalizacije, i danas mogu kupiti šalice, majice i kape sa autentičnim crtežom.

Sljedeća karikatura koja je publicirana (u tom ranom razdoblju) pojavila se u 'The Massachusetts Centinel' 30.1.1788. godine. 'The Centinel' su bile novine koje su žestoko zagovarale novi Ustav. Naslov karikature je 'Federalna nadgradnja'. Crtež prikazuje ruku koja pomaže podići stup Massachusettsa u uspravnu poziciju. Prateći tekst govori o tome kako se "Stup Velikog Federalnog Zdanja dnevno uzdiže." Stupovi prikazani u uspravnoj (i ispravnoj) poziciji predstavljali su države Delaware, Pennsylvaniju, New Jersey, Georgiju i Connecticut, te već spomenuti Massachusetts (što se tek pridiže) oglašavali su: 'Već smo prihvatili novi dokument'. I ova je karikatura doživjela brojne varijacije, jer bi se na nju odražavao svaki politički pomak, pa se vremenom nadograđivao i sam crtež. Tako se, primjerice, nakon pridruženja Massachusettsa stup posve pridigao.

Dok se grafički izraz, odnosno stil crteža ranih američkih političkih karikatura pojavom razlikuje od današnjih, bit svega je kako im je subjekt očigledno politički. Objekti prikazani crtežom simboliziraju nešto sasvim drugačije od onoga što doslovce prikazuju. Takav pristup karikaturnom izrazu snažno je prisutan i u današnjem tisku. Karikatura se naravno i povijesno potvrdila univerzalnim medijem koji često premošćuje jezičnu barijeru jer likovnim humorom doslovce potvrđuje izreku što kaže "Jedna je slika vrijednija od 1000 riječi". Dostupnost karikature u tiskanoj formi, te u novije vrijeme, zahvaljujući Internetu - elektronskoj, osigurava joj trajnost i prisutnost te popularnost čitateljstva. (Stevo Leskarac)

najbolji na FESTIVALIMA

PORTO 2006, Portugal

1360 radova / 400 autora / 50 zemalja

Grand Prize: Musa Gümmüs-Turska
Second Prize: Fero Kudlac - Slovenija
Third Prize: Ludo Goderis - Belgija
Honorable Mentions: Jugoslav Vlahovic (Srbija), Sergey Riabokon (Ukrajina), José António Costa (Brazil), Constantin Ciosu (Rumunjska), Mihai Ignat (Rumunjska), Mikhail Zlatkovsky (Rusija), Joao Vieira de Melo (Brazil), Seyran Cafertli (Azer), Seyit Saattji (Turska)

STUTT GART 2006, Njemačka

tema: nogomet

2000 radova / 700 autora / 64 zemlje

1. Prize: Dirk Meijssner, Njemačka
2. Prize: Yuri Ochakovsky, Izrael
3. Prize: Pavel Constantin, Rumunjska
Priznanja: Bernard Bouton (Fran), Samuel Juric (Njem), Nelson Santos (Port), Andre Sedlbocek (Njem), Mojtaba Ajabri (Iran), Heinz Pfister (Švic), Rudi Hurlzmeier (Njem), Miroslav Georgievski (HDK), Steffen Butz (Njem)

STRUMICA 2006, Makedonija

1. Prize: Nikola Angelkovski - Makedonija
2. Prize: Yuri Kosokukin - Ukrajina
3. Prize: Guangjun Li - Kina
Special Prize: Alexey Kustovsky (Ukrajina), Burhanettin Ardagil (Turska), Kostadin Ustapetrov (Makedonija)

KNOCKE HEIST 2006, Belgija

Zlatni šesair: Yuri Ochakovsky - Izrael
Srebrni šesair: Naroei Khodobyar - Iran
Brončani šesair: Pol Leurs - Luxemburg
Nagrada publike '05: Toon Beuckels (Bel)
Priznanja: Mikhail Pemyakov (Rusija), Ludo Goderis (Belgija)

FOLIGNO 2006, Italija

1 premio: Renata Salvemini (Italija)
2 premio: Vecino Santiago (Urugvaj)
3 premio: Wei Tie Sheng (Kina)
Opere segarate: André Robert (Švicarska), Demirei Hakan (Turska), Demirei Heabi (Turska), Erdogan Basol (Turska), Ghasem Lofti (Iran), Kufen Wilfried (Njemačka), Kuznicka Halina (Poljska), Lacoste Prince Enrique Arturo (Kuba), Lagator Luka (Cma Gora)

Matamoros Pedro Luis (Kuba), Nakahara Mikio (Japan), Ochakovsky Yuri (Izrael), Salvemini Renata (Italija), Takaka Kamila (Poljska), Trojano Lucio (Italija), Wang Fan (Kina)

Menzione speciale: Stefano Tambazzo e Veronica Organo (Italija), Ross Thomson (Engleska)

HANJING CITY 2006, Kina

4 LM International Cartoon Competition
4307 radova, 1632 autora iz 75 zemalja i regiona

GRAND PRIZE: Xia Da Chuan (Kina)
GOLD PRIZE: Pawel Kuczynski (Poljska), Liang Jin Quan (Kin), Fethi Develioglu (Tur), Agoglu Mete (Turska), Sergey Sichenko (Izrael), Bayram Kamal (Azerb)
SPECIAL HORNER PRIZE: Rahim Baggal Asgari (Iran), Jovan Prokopljevic (Srbija), Mihail Sorin (Rum), Raed Khalil (Sirija), Young Sik Oh (Kor), Luka Lagator (Srbija), Kazanevsky Vladimir (Ukr), Komarnitski Christo (Bugarska), Ali Mardomi (Francu), Gennady Chegobayer (Rusija)

HORNER PRIZE NOMINATION: Ehsan Garji (Iran), Galym Boran Bayer (Kaz), Grigoris Georgioug (Grčka), He Fu Cheng (Kina), Jacek Frackiewicz (Polj), Kononov Dmitry (Rus), Kpotebuy A.B (Ukr), Litirsky Gennady (Izrael), Musa Gumus (Turska), Natalia Vartchenko (Qpar), Semerenko Vladimir (Rusija), Yuri Ochakovsky (Izrael)

EXCELLENCE PRIZE: Ahmet Umit Akkoca (Turska), Aleksandr Pashkov (Rusija), Athanassios Efthimiadis (Grčka), Azizov Radik (Uzbekistan), Bokiša Todorović (Srb), Božo Stefanović (BIH), Carlos Augusto R. Nascimento (Brazil), Damir Novak (HDK), Erdogan Basol (Turska), Frank Hoffmann (Njemačka), Ivan Haramija (HDK), Louis PoL Postruzin (HDK), Makhmudjon Eshonkulov (Uzbekistan), Mohamed Effat Ismail (Egipat), Pyotr Kulirich (Rusija), Slawomir Luczynski (Poljska), Valentin Dnuzhirin (Rus), Wilfried Besslich (Njemačka), Zoran Josić (Slove), Zygmunt Figura (Polj) ...

JONZAC 2006, Francuska

275 autora / 40 zemalja

Nagrade:

- Michel Bridenne (Fran) - Prix du Cognac
- Jer (Fran) - Prix du Pineau
- Robert Rousso (Fra) - Prix du Vin de Pays
- Mathene Pohle (Njem) - Prix de l'Amitié
- Ross Thomson (Engl) - Prix de la Forme
- Yuri Ochakovsky (Izr) - Prix du Gourmand

Priznanja:

Barbe (Fran), Radek Steska (Češka), Jano Valtar (Slovačka), Rumen Dragostinov (Bugarska), Musa Gumus (Turska), Stanislav Ashmarin (Rusija)

AYDIN DOGAN 2006, Turska

First Prize: Pawel Kuczynski (Polj)
Second Prize: Mohammad Amin Aghaey (Iran)

Third Prize: Yuri Kosokukin (Ukr)

Honorable mentions: Gatto Alessandro (Ita), Valentin Georgiev (Bug), Ludo Goderis (Bel), Mihai Ignat (Rum), Lukica Konkova (Slovačka), Mahmood Nazari (Iran), Julian Pera Pai (Rum), Wei Tie Sheng (Kina), Dmytro Skazhenik (Ukraj), Muhammet Şengöz (Turska), Şevket Yazaz (Turska)

VARAŽDIN 2006

tema: TV i puhačka glazba

Prva nagrada: Juri Ochakovsky (Izrael)
Druga nagrada: Andreja Čaldarević (Hrv)
Treća nagrada: Anton Kotreka (Slovačka)
Priznanja: Juri Ochakovsky (Izrael), Čedomil Miškovik (HDK), Mojmir Mihabov (HDK), Lukica Konkova, Lukomir Kotroha i Ivan Koučik (svi iz Slovačke)

OTTAWA 2006, Kanada

tema: citanje karikatura u opasnom okruženju

FIRST PRIZE: Run Tang Li (Kina)
SECOND PRIZE: Dale Cummings (Kanada)
THIRD PRIZE: Muammer Olcay (Turska)

Ten Certificates of Excellence: Ekin Mitsuru (Japan), Michael de Adler (Kanada), Vojtech Jurik Vhrsti (Češka), Bernard Bouton (Fran), Kang Kong (Kor), Theo Moudakis (Kanada), Andrey Feldshteyn (USA), Peter Zimmer (Njemačka), Abdellah Derkaoui (Maroko)

KOZUCHOW 2006, Poljska

tema: zaštita od vrućine i hladnoće

GRAND PRIX Alessandro Gatto / Italija
1. NAGRODA Ahmet Aykarat / Turska
2. NAGRODA Jose Raymundo Costa do Nascimento / Brazil
3. NAGRODA Muhittin Köroglu / Turska
Nagrody specijalne: Muhittin Köroglu (Tur), Henryk Cekuba (Poljska), Daniel Eduardo Varela (Argent), Witold Mysyrowicz (Polj), Zbigniew Jujka (Polj), Marian Matocha (Polj), Zygmunt Zaradkiewicz (Polj), Miroslaw Hajnos (Polj), Marina Markevitch (Bjelor), Bernard Bouton (Francuska), Makhmudjon Eshonkulov (Uzbeki), Ludo Goderi (Belgija), Musa Gumus (Turska), Mohammad Ali Khalaji (Iran), Delčo Mihajlov (Makedonija), Yuri Ochakovsky (Izrael), Sergey Sichenko (Izrael) ...

SEUL - DIFECA 2006, Koreja

Cartoon:

First Prize: Pawel Kuczynski (Poljska)
Second Prize: Choi Muk San (Koreja), Cho

Yoo Hee (Koreja)
Third Prize Kang Tai Yi (Koreja), Kim
Hyo Gou (Kor), Jerzy
Gluszek (Poljska)

PRAG 2006. ČEŠKA

tema: gradimo od drveta

1. Prize Jiří Košťál, Češka
2. Prize Jerzy Gluszek, Poljska
3. Prize Miroslav Barták, Češka
Special Prize - Zygmunt Zaradkiewicz
(Poljska), Marcin Bondarowicz (Poljska),
Vladimir Kazanevsky (Ukrajina)
Special mention: Jan Hrubý (Češka),
Witold Mysyrowicz (Poljska), Pavel Taussig
(Slovačka), Makhlud Ešonkulov
(Uzbekistan), Marzeyah Rezai (Iran)

ISTANBUL 2006. Turska

26th Nasreddin Hodja Cartoon Contest
tema: MIR

Grand Prize: Pawel Kuczynski (Poljska)
Success Prizes: Eray Ozbek (Tur), Florian
Doru Crikara (Rum), Özcan Caliskan (Tur),
Ghasem Lotfi (Iran)
Special Prizes: Sinchinov Eug (Rus), Musa
Gumus (Tur), Angel Boligan Corbo (Mex),
Alireza Pourkarifek (Iran), Mohammad Ali
Khalaji (Iran), Aikarbek Gazizov (Kazah),
Mikhail Ignat (Rum), Ekrem Borazan (Tur),
Huseyin Tanyeri (Tur), Yu Liang (Kina),
Rumen Dragostinov (Bug), Hikmet Cemrah
(Tur), Oleg Goutsol (Ukr), Jano Valter
(Slovačka)

BLATO 2006. Hrvatska

Zlatna kost - Ivo Franić (Hrvatska)
Zlatna drača - Žarko Luetić (HDK)
Zlatna Ježina - Cristinel Ciu Verdelea
(Rum)

SJEĆANJE NA RENZA

Na Svetu Geru 29. siječnja popeo se i pedesetse-
dmogodišnji planinar i karikaturist Renzo Koren iz
Zagreba, u društvu svoje supruge i prijatelja iz
Hrvatskog planinarskog društva Dalekovođ iz Zagreba,
sudjelujući na tradicionalnom planinarskom pohodu.
Renzu je pozlilo i u pomoć su priskočili dežurni pripa-
dnici Gorske službe spašavanja iz Karlovca i Samobora
koji su se zatekli na licu mjesta. Nažalost, oni su samo
mogli konstatirati smrt.

Renzo Koren bio je dugogodišnji član Hrvatskog dru-
štva karikaturista. Crtanjem se bavio još od pučkoško-
lskih dana, crtajući kolege i nastavnike (uglavno one
ružnije jer ih je lakše nacrtati). U vrijeme gimnazijskih
dana povremeno objavljuje karikature (ako se sjetio
poslati) u Areni, Studiju, SN... 1967. osvaja prvu i je-
dinu nagradu i to u listu Mladost za najboljeg mladog
portret-karikaturistu (nagrada je iznosila 10.000
dinara, a majka mu je u to vrijeme zarađivala 40.000
dinara na mjesec prodavajući kruh). U studentskim
danima crta za svoj gušt i svoje prijatelje, a od 1988.
suraduje u humorističkom podlistu Glasa Istre - La
kost, crtajući uglavnom portret karikature.

Žarko Luetić, Zlatna drača za karikaturistu s mora, Blato 2006.

KISELI HUMOR U TEHERANU

Na iranski natječaj za karikature s temom holokausta, koji je organiziran kao odgovor na crteže proroka Muhameda koji su prošle godine objavljeni u Danskoj, stiglo je 1.100 karikatura iz cijelog svijeta, a među njima i trojice autora iz Hrvatske. Prema pisanju tjed-

nika Globus, svoje crteže su poslala dvojica provjerenih karikaturista željko Cerić Raf i Damir Novak, dugogodišnji članovi Hrvatskog društva karikaturista, te Ivan Kesić, za kojeg, piše Globus, nitko ne zna tko je, osim što svi tvrde da nije karikaturist. Dobitnik dvadesetak svjetskih nagrada željko Cerić Raf poslao je e-mailom u Teheran dvije karikature za koje, kazao je Globusu, sumnja da su uvrštene na izložbu među dvjestotinjak najboljih po sudu komisije. No to će, ističe, tek doznati kad primi katalog izložbe na koji imaju pravo svi sudionici natječaja. 'Iran je nekada imao izuzetno jaku grupu karikaturista i kad sam u listu našeg društva vidio da organiziraju festival s temom holokausta, dvoumio sam se, ali me privlačilo to da prvi put sudjelujem na iranskom festivalu karikatura', priča željko Cerić Raf. 'Međutim', dodaje

Cerić, 'od prve informacije o tom festivalu do njegova otvorenja primijetio sam čitav niz promjena u propozicijama natječaja koje mi se uopće nisu sviđale. S holokausta se skrenulo na pitanje zašto palestinski narod plaća cijenu holokausta, a to su dvije različite

teme. Kad se odjednom pojavila i novčano neuobičajena visoka nagrada (12 tisuća američkih dolara!), potpuno mi je bilo jasno da u festival karikatura puše vjetar državne vlasti. I odustao sam.' No kako su se približavali rokovi za slanje radova, željko Cerić Raf je na internetu vidio da su svoje karikature poslali mnogi ugledni svjetski karikaturisti, a onda je pročitao u Večernjem listu potresnu reportažu o palestinskom logoru Slatki izvor u Libanonu, gdje još od osnutka izraelske države žive prognani Palestinci. 'Sudbina tih ljudi koji već treću generaciju žive u izbjegličkom kampu, a svijet nije za to briga, potakla me da se predomislim i napravim dvije karikature na temu izbjeglica', kazao je Cerić Raf. Zaprepašten je nekim radovima, posebice američkih autora, koji su festival iskoristili za sprdnju s

holokaustom. Njegov kolega Damir Novak karikaturom se bavi više od dvadeset godina, godišnje sudjeluje na dvadesetak svjetskih festivala, a dobitnik je 16 priznanja. Novak, piše Globus, živi u Malom Mihaljevcu kraj Čakovca, gdje radi kao vatrogasac. 'Pravi i jedini razlozi za slanje karikatura su sljedeći: bavim se karikaturom, sudjelujem na mnogim svjetskim festivalima pa ne vidim razlog zašto ne bih i na tom. Mogućnost slanja e-mailom smanjila mi je troškove. I moram naglasiti da na taj festival gledam isključivo sa stajališta karikaturista', kazao je Novak. Poslao je dvije karikature koje nisu vezane uz holokaust: jedna je antiratna, a druga, istaknuo je, ulazi u krug karikatura 'igre s granicama'.

T-Portal/Globus, srijeda, 20.09.2006.

ŠALJEMO NA FESTIVALE

05.10.	HRVATSKO DRUŠTVO KARIKATURISTA (Godišnja izložba članova), Savska c. 100 10000 ZAGREB	SLOBODNA	A4 ili A3 2 rada
19.10. 30.10.	EUROHUMOR, Biennale internazionale del sorriso Presso PRIMALPE-COSTANZO MARTINI Via Carlo Emanuele III, 15 12100 CUNEO, ITALY www.eurohumor.org/ www.fanofunny.com/guests/eurohumor/contest.html	1. ŠKOLA, UČITELJICA ŽIVOTA 2. MIR U TREĆEM MILENIJU 3. EUROPA MADE IN CHINE 4. SA SVJETILJKE NUKLEARNOG DOBA (ENERGIJA)	A4 max. 3
19.10. 30.10.	Gec BucovinaSuceava Str. Nicolae Balcescu, Nr. 1 Cod Postal: 720066 ROMANIA	KIŠA	A4 neograničen
09.11. 25.11.	FREE CULTURE, 10 Pushkin Street, Office 1 191049, St. Petersburg, RUSSIA	PAZI, FEMIDA ! (ovisnost o sili, pristranost u sudnici, brutalnost policije ...)	A4 – A3 neograničen
16.11. 08.12.	Jiang Lidong, 5 th FCW 2006 Cartoonet Festival No.01, Lane 68 YanQing Road Shanghai 200031, CHINA www.fcwfcw.com	1. KARIKATURE (TEME:SPORT, ŽIVOT U GRADU, BLOG, UMJETNICI, SLOBODNA 2. PORTRET KARIKATURA	min.A4 max.A3 neograničen
29.11. 22.12.	The 5 th Leng Mu International cartoon competition GOOGLM, Bian Ying 93, Nanjing City 210006 CHINA www.Googlm.com	SLOBODNA - HUMOR	min A4 – max. A3 max. 3
2007 28.12. 15.01.	EURO-KARTOENALE Waregemsesteenweg 113, B-9770 Kruishoutem BELGIUM www.ecc-kruishoutem.be	BRAVE I KLJUČEVI	A4 max. 5
11.01. 26.01.	INTERNATIONAL CARTOONFESTIVAL Cultuureentrum Knokke Heist vzw, Meerlaan 32, B-8300 KNOKKE HEIST, BELGIUM www.syriacartoon.com/contests/2006/contests-190900601.html	SLOBODNA	min. A4 - max A3 max. 5 radova
11.01. 31.01.	Worldpress Cartoon, AP. 5123, 1081-601 LISBOA, PORTUGAL www.worldpresscartoon.com	1. PORTRET KARIKATURA 2. GAG KARIKATURA 3. EDITORIAL CARTOON	max. A3 1 rad po kategoriji
18.01. 04.02.	6th TABRIZ INTERNATIONAL CARTOON FESTIVAL 29 Bahman Blvd, Tabriz Culture and art center, Tabriz IRAN www.tabrizcartoons.com	KRALJEVI	max. A3 max.5 radova
08.02. 25.02.	Mirosław Krzyskow (Konkurs), ul. Powstancow Warszawy 10/1, 11-400 Ketrzyn, POLAND jaka.krzyskow.pl	ŽENA	max. A3 max.2

CUNEO, Italija

Fond 11.000 \$ se dijele na nagrade (5.000 prva nagrada i četiri kategorije po 1.500). Obavezno Entry Form (ima u HDK ili navedenoj adresi na Internetu). Originale ne vraćaju, osim na pismeni zahtjev.

SUCEAVA, Rumunjska

Nagrada: 1.000, 600, 300, 150 (2 X) EURa. Mole da šaljete originale. Ne spominju katalog (iz iskustva – postoji).

PETERSBURG, Rusija

Radove ne vraćaju, katalog dobivaju najbolji (autori na izložbi). Slanje e-mailom na adresu uar@notabene.org.ru (format TIFF, JPG, CMYK colors, 300 DPI).

ŠANGAJ- 5th FCW, Kina

Primaju samo originale (kvalitetne kopije i PC ispise), a mole Entry Form (kratki životopis i sliku). Nagrade 500, 200 RMB (?). Radove ne vraćaju, a katalog ne spominju.

KRUISSHOUTEM, Belgija

Nagrade: 1.500, 1.200, 1.000, 500 i 250 EURa. Entry Form na navedenoj adresi, a radove vraćaju na poseban pismeni zahtjev. Primaju originalne neobjavljene i neiložene radove. (i numerirane/potpisane digitalne radove)

NANJING CITY, Kina

Primaju samo originale, koje ne vraćaju. Nagrade samo u medaljama i priznanjima. Katalog šalju prije svibnja 2007. autorima iz kataloga, a rezultate možete tijekom veljače vidjeti na www.Googlm.com

KNOKKE-HEIST, Belgija

Nagrade 3.000, 2.000, 1.250 i 500 EURa. Katalog za najbolje (one koji se kvalificiraju). Šaljite originalne radove, koji nisu nagrađivani i izlagani u Belgiji. Radove vraćaju ukoliko ste tako označili na Entry Formu (obrazac ima u Društvu ili na www.syriacartoon.com/contests/2006/contests-190900601.html).

LISABON, Portugal

Primaju samo originale (vraćaju) i super kvalitetne ispise na PC-u (potpisane). Radovi moraju biti objavljeni tijekom 2006.godine, a to potvrđuje stranica iz novina, sa karikaturnom (treba poslati i naslovnice tih novina). Editorial cartoon se odnosi na radove vezane uz događaje u 2006.godini. Katalog će primiti selektirani autori). Nagrade: 5.000, 2.500 i 1.000 EURa po kategoriji, a Grand Prix je 20.000 EURa (jedan od prvonagrađenih radova po kategorijama). Obavezan Entry Form.

TABRIZ, Iran

Nagrade: 1.000, 500 i 250 EURa i 10 priznanja. Nagrađeni će radovi biti objavljeni na adresi www.tabrizcartoons.com. Katalog ? Radove (originalne) ne vraćaju.

KETRZYN, Poland

Nagrade će biti neočekivane i originalne (?). Katalog za najbolje, a radove vraćaju na osobni zahtjev. Postoji kategorija CRTEŽ i SATIRA (karikatura) – treba naznačiti na poleđini.

www.kistoon.com